

Déri Balázs

Szabó László keresztelési beszédének elemzése

A sorozat korábbi homíliáitól-prédikációitól eltérően ennek a keresztelési beszédnek az elhangzásakor nem voltam jelen: a világhálón tudatosan keresgélve találtam rá. Akusztikus hatásáról, személyes benyomásról így nem számolhatok be. De hiszen e mintabeszédek közlésétől azt remélem, hogy olvasóikat az olvasás aktusában is nagy hatással meg tudják szólítani s ezért mintabeszédeké válhatnak! Belső akusztikájáról viszont beszámolhatok: akkorát szól, hogy az embernek nem szűnik csöngeni tőle a füle. Kényszerűségből gyorsolvasóként csak az elemi erejű szöveget olvasom el rendesen, netalán újra. Nyilván így sok értékes szöveg sikkad el, amelyek nem azonnal hatnak, de védekezés ez a szövegáradat akaratlan lerakódásai ellen. Most, itt megálltam, kétszeri olvasás kellett, hogy elhiggyem: tényleg ez van leírva!

A szinte eszköztelen beszéd lényegében egyetlen eszköze a nyíltság. A bibliai görög nyelvben a gazdag jelentéstartalma *parrésia* szó fejezi ki: nyilvánosság előtti, köntörfalazás vagy akár rávezető célzatú példálózás, képes értelem nélküli, becsületes, a következményekkel számoló és mégis rettenthetetlen szó-lás, amely az Isten iránti teljes bizodalomból meríti ehhez az erejét.

Ha van még itt más eszköze a szónoknak, az az előkészítés és az utómunka. Ókori, de ma is, sőt egyre többeket érintő nehéz élethelyzetre való utalással kezd, de anélkül, hogy a mára konkretizálná. Ami akkor ritkább volt, a meddőség, és nagy istenverésének számított, ma tömeges, legföljebb a mai kor annyival igazságosabb, hogy nem csak a nőben keresi és találja meg az okot. Aztán egy pillanatig egy idillikus életkép, idős kismamával-kispapával s —ritka kivétellel— örvendező környezettel. Épp, mint a keresztelendő gyermeké.

E kedves, de nem negédes bevezetés után úgy zuhognak a súlyos igék (súlyos igék és súlyos főnevek), hogy el sem tudjuk kapni a fejünket. Nyelvművészet ez, a legigazibb nyelvészet, a hazug szavak leleplezése: a gyilkosság gyilkosság, nincs helye eufemizmusnak; a gyermek pedig nem teher, hanem áldás. E pontosan, jogelvéen célzott, pörölyös szavak és a megölt gyermekek hangja a fülünkben még akkor is, mikor —rétori fogás!— újra idill jön (némi pátosszal, de ennek most helye van), majd újabb megszólítás után a gyermeknevelés mégiscsak „könnyebb”, bár felelősségteljes témájára tér a beszéd.

A beszédhez unitárius szokás szerint megírt ima is tartozik. Az áldás pedig két rokon gyermek, János és Jézus történetéből vétetett. (L 1,80; 2,40.52)

A bátor szónok nem fél, hogy kegyetlennek tartják: nem ért meg emberi helyzeteket, nem tud súlyos lelkiismeretfurdalásokról. Érti őket és tud róluk! Ha ilyen beszédek hangzottak volna el s találtak volna meghallgattatásra az egykéző falvakban, angyalcsináló városokban, Erdély sem állna-halna ott és úgy, ahol s ahogy most. Lesz-e nyílt szó, lesz-e még nyitott fül a hallásra?